

Nr. 1 (214) / 2024
Indexat în Crossref,
CEEOL și ROAD

Supliment al revistei „Strategic Impact”

COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

DOI: 10.53477/1842-8096-24-01

IMPLEMENTAREA UNEI DOCTRINE A SPRIJINULUI PRIN FOC DE NIVEL ÎNTRUNIT – CERINȚĂ A OPERAȚIEI ÎNTRUNITE

Adrian MIREA, Cristian-Octavian STANCIU

Implementing a Joint Fire Support Doctrine – Requirement for the Joint Operation

Abstract: In this paper we wanted to highlight the importance of developing and implementing in the Romanian Army a joint fire support doctrine that will serve as foundation for common and coherent understanding of specific concepts and terminology for fire support in every branch of the armed forces. The unitary approach and understanding of these concepts constitute a fundamental need to provide timely, integrated and synchronized fire support in a joint operation.

Although, at Land Forces level, “F.T.-6 – Fire support manual for group force operations” was developed in 2018, and comprises fire support fundamentals, this manual cannot be sufficient and, in our opinion, a dedicated norm that implements fire support specific principles, tactics, techniques and procedures at every armed force branch is required, for responsible personnel with fire support and also with joint targeting, no matter what force structures are generated for the joint operation. In order to achieve this requirement, we believe it is necessary to develop a dedicated doctrine at the highest national military authority regarding joint fire support, in order to implement fire support fundamentals in every army branch of the Romanian Army – aspects that currently exist in the land forces manual, as every army branch can contribute with force structures or specialized elements to providing fire support in a joint operation.

Keywords: fire support, standard tactical missions, coordinating measures, counter-battery fire.

Implementarea unei doctrine a sprijinului prin foc de nivel întrunit – cerință a operației întrunite

Rezumat: Ne-am propus ca, prin această lucrare, să argumentăm importanța elaborării și implementării în Armata României a unei doctrine a sprijinului prin foc de nivel întrunit pentru a constitui cadrul necesar însușirii unitare și coerente a conceptelor și terminologiei specifice sprijinului prin foc la nivelul tuturor categoriilor de forțe. Abordarea și înțelegerea unitară a acestor concepte constituie fundamentul asigurării oportune, integrate și sincronizate a sprijinului prin foc într-o operație cu caracter întrunit.

Cu toate că, la nivelul forțelor terestre a fost elaborat, în anul 2018, F.T.-6 - Manualul sprijinului prin foc în operațiile grupării de forțe, în care sunt abordate aspecte fundamentale pe linia sprijinului prin foc, acesta nu poate fi suficient și se impune, din punctul nostru de vedere, ca principiile, tacticile, tehnicile și procedurile specifice sprijinului prin foc întrunit să fie implementate printr-o reglementare aplicabilă la nivelul tuturor categoriilor de forțe și a întregului personal cu responsabilități în domeniul sprijinului prin foc sau management întrunit al țintelor, indiferent de tipul structurilor de forțe generate pentru operația întrunită. În scopul atingerii acestui deziderat, considerăm ca fiind necesară elaborarea la cel mai înalt nivel al autorității militare naționale a unei doctrine privind asigurarea sprijinului prin foc întrunit în scopul implementării aspectelor fundamentale pe linia sprijinului prin foc la nivelul tuturor categoriilor de forțe ale Armatei României – existente astăzi doar în manualul forțelor terestre, categorii care pot contribui cu structuri de forțe sau cu elemente specializate la asigurarea sprijinului prin foc într-o operație întrunită.

Cuvinte-cheie: sprijin prin foc, misiuni tactice standard, măsuri de coordonare, foc de contrabaterie.

Potrivit *Doctrinei pentru operații întrunite a Armatei României* din anul 2014, *manevra și focul întrunit* este una din cele șapte funcții ale luptei, alături de *informații, comanda și controlul, protecția forței, operații informaționale, cooperarea civili-militari și sustenabilitatea* (SMG 2014, art. 0146). Prin intermediul acestei funcții a luptei – *manevra și focul întrunit*, comandantul grupării de forțe asociază activitățile și capacitățile specifice pentru a putea integra, sincroniza și coordona toate elementele la dispoziție pe întreaga

perioadă de desfășurare a operației. Sistemul de sprijin prin foc existent la nivelul componentelor grupării de forțe este parte integrantă a focului întrunit, iar exploatarea integrată și sincronizată a acestuia contribuie semnificativ la executarea manevrei de nivel operativ. Totodată, sistemul de sprijin prin foc constituie un instrument prin care se modelează favorabil mediul operațional și se influențează capacitatea de luptă sau coeziunea structurilor de forțe ale inamicului.

Lt. col. instr. avs. **Adrian MIREA** este doctorand în domeniul Științe Militare în cadrul Universității Naționale de Apărare „Carol I” din București (e-mail: mirea.adrian@yahoo.com).

Col. prof. univ. dr. **Cristian-Octavian STANCIU** este conducător de doctorat în domeniul Științe Militare în cadrul Universității Naționale de Apărare „Carol I” din București (e-mail: stanciu.cristian@unap.ro).

La nivelul Armatei României sistemul de sprijin prin foc disponibil grupării de forțe întrunite este constituit, de regulă, din capacitățile specifice de sprijin prin foc de la nivelul componentelor – aeriană, terestră și navală, la care se adaugă contribuția anumitor elemente specializate, așa cum sunt forțele pentru operații speciale, pentru operații psihologice sau pentru operații informaționale, elemente care pot asista asigurarea de sprijin prin foc într-o operație întrunită.

Principiile, tacticile și procedurile specifice sprijinului prin foc sunt implementate în Forțele Terestre prin *F.T.-6 - Manualul sprijinului prin foc în operațiile grupării de forțe*, elaborat în anul 2018, care cuprinde și doctrina artileriei (FT 2020, art. 0284), cu scopul de a clarifica conceptele fundamentale pentru personalul responsabil cu asigurarea sprijinului prin foc și cu derularea procesului de management al țintelor. Acest manual implementează aspecte elementare pe linia sprijinului prin foc în vigoare la nivel NATO, conform *STANAG 2484 (3), AArtyP-5(B) NATO Fire Support Doctrine – Doctrina NATO pentru sprijinul prin foc* și *STANAG 2934 (4), AArtyP-1(C) NATO Land-Based Fire Support Procedures – Proceduri pentru sprijinul prin foc terestru în cadrul NATO* din anul 2015. Faptul că un manual în vigoare la nivelul unei componente - Forțele Terestre, implementează aspecte doctrinare NATO de nivel întrunit poate constitui, din punctul nostru de vedere, un impediment în implementarea unitară coerentă a aspectelor de conținut privind sprijinul prin foc întrunit la nivelul tuturor celorlalte componente contribuatoare cu forțe la operația întrunită.

Cu toate că este o reglementare elaborată la nivelul Statului Major al Forțelor Terestre, *Manualul sprijinului prin foc în operațiile grupării de forțe* este destinat orientării și sprijinului comandanților în pregătirea și executarea sprijinului prin foc în operații interarme, dar și întrunite (FT 2018, 5). Impedimentul implementării unitare coerente a elementelor de conținut pe linia asigurării sprijinului prin foc provine și din faptul că, la nivelul celorlalte componente participante la operația întrunită, sunt elaborate și implementate doctrine și manuale specifice proprii în care anumite aspecte conceptuale pe linia sprijinului prin foc sunt abordate diferit sau chiar sunt omise. Pentru a argumenta cele menționate de mai sus, am analizat abordarea a trei aspecte reprezentative, din punctul nostru de vedere, pentru sistemul de sprijin prin foc de nivel întrunit: *misiunile tactice standard*, *măsurile de coordonare a sprijinului prin foc* și *focul de contra-baterie*.

Misiunile tactice standard pentru structurile de sprijin prin foc

Cele mai reprezentative concepte pe linia asigurării sprijinului prin foc sunt, din punctul nostru de vedere, misiunile tactice standard pe care structurile de sprijin prin foc le pot primi într-o anumită perioadă, fază sau etapă a operației întrunite.

F.T.-6 - Manualul sprijinului prin foc în operațiile grupării de forțe implementează la nivel național misiunile tactice standard și responsabilitățile inerente ce revin structurilor de sprijin prin foc așa cum sunt ele abordate și detaliate în *Doctrina NATO pentru sprijinul prin foc*. Astfel, misiunile tactice standard ce pot fi atribuite structurilor de sprijin prin foc sunt: *sprijin direct*, *întărire*, *sprijin general* sau *sprijin general și întărire* (NATO 2015, 3-2).

La o analiză comparativă a abordării acestor concepte ce descriu misiunile tactice standard, se pot identifica anumite inadvertențe existente între doctrina artileriei elaborată la nivelul componente terestre și unele reglementări în vigoare la nivelul altor categorii de forțe contribuatoare la asigurarea sprijinului prin foc într-o operație întrunită. Valorificarea integrată și sincronizată a capacităților de sprijin prin foc disponibile se poate realiza deficitar, dacă termenii și conceptele specifice sunt înțelese și întrebuințate diferit la nivelul componentelor participante cu forțe și elemente specializate la sistemul de sprijin prin foc întrunit. Pentru exemplificare, am comparat prevederile reglementărilor în vigoare la nivelul componentelor terestră și navală privind misiunile tactice standard ce se pot atribui structurilor de sprijin prin foc, pornind de la certitudinea că doctrina artileriei descrie misiunile tactice standard de *sprijin direct* și *sprijin general* și responsabilitățile inerente ale acestora așa cum sunt ele detaliate în *Doctrina NATO pentru sprijinul prin foc*.

F.N.-1.3 - Doctrina pentru operații a Forțelor Navale, elaborată în anul 2012, enumeră misiunile tactice standard, însă nu detaliază aspectele determinante ale acestora sau responsabilitățile inerente ce revin structurilor de sprijin prin foc odată cu atribuirea unei astfel de misiuni tactice standard. De altfel, în această doctrină în vigoare la nivelul Forțelor Navale, conceptele de *sprijin direct* și *sprijin general* descriu de fapt relațiile de sprijin între structuri așa cum sunt ele detaliate în *STANAG 1459 (3) AJP-3.1 Allied Joint Doctrine for Maritime Operations – Doctrina Aliată pentru Operații Maritime* din anul 2016. Sensul dual explicit al conceptelor *sprijin direct* și *sprijin general* poate deveni problematic atunci când urmărim întrebuințarea oportună a tuturor elementelor sistemului de sprijin prin foc pe care comandantul grupării de forțe întrunite le-ar avea la dispoziție în operație. În cadrul Comandamentului Forțelor Întrunite, întregul personal responsabil cu asigurarea sprijinului prin foc, dar și cu managementul țintelor, trebuie să aibă o înțelegere comună a conceptelor uzuale pe linia asigurării sprijinului prin foc pentru a putea exploata și valorifica oportun capacitățile componentelor în domeniu.

Abordarea diferită a conceptelor de *sprijin direct* și *sprijin general* reiese și din modul în care, conform reglementărilor componente navale, pot fi atribuite aceste misiuni tactice standard structurilor din Forțele Navale. Dacă în doctrina artileriei structurile de forțe

navale purtătoare de artilerie pot primi oricare din misiunile tactice standard, în reglementările proprii ale Forțelor Navale (*F.N.-1.3.2 - Doctrina pentru operații fluviale din 2022 și F.N.-17.1 - Manualul pentru folosirea în luptă a navelor și unităților de nave purtătoare de artilerie din 2010*) sunt detaliate doar misiunile tactice standard de *sprijin direct și sprijin general*, având chiar o abordare particularizată.

În aceste reglementări de la nivelul componentei navale misiunea tactică standard de *sprijin direct* vizează acțiunea grupurilor de nave care vor sprijini, de regulă, o structură de nivel batalion. Astfel, structurile de nave purtătoare de artilerie execută misiuni de foc planificate sau la cerere, iar observarea și corectarea focului se asigură de către observatorii înaintați ai Forțelor Terestre. Misiunea tactică standard de *sprijin general* se atribuie grupurilor de nave care vor sprijini structuri de forțe de nivel tactic din Forțele Terestre (brigadă, divizie). Misiunile de foc ale acestor grupuri de nave sunt conduse și coordonate de reprezentantul Forțelor Navale din comandamentul structurii de Forțe Terestre sprijinite (FN 2010, art. 143).

Abordarea diferită a misiunilor tactice standard la nivelul celor două componente – terestră și navală, poate constitui un obstacol în valorificarea oportună a sistemului de sprijin prin foc întrunit. Detalierea insuficientă sau înțelegerea diferită a responsabilităților inerente asociate misiunilor tactice standard contribuie, de asemenea, la asigurarea deficitară a sprijinului prin foc întrunit. Cauza rezidă în faptul că aceste componente participante cu forțe în sistemul de sprijin prin foc întrunit nu întrebunțează limbajul comun necesar privind aspecte, precum zona de responsabilitate, prioritatea angajării țintelor, alocarea de senzori, planificarea focului, executarea manevrei sau realizarea legăturilor de comunicații.

Am prezentat mai jos modalitatea în care se asociază responsabilitățile inerente cu misiunile tactice standard ce pot fi atribuite structurilor de sprijin prin foc așa cum sunt ele detaliate în *Doctrina NATO pentru sprijinul prin foc* și, în mod similar, în doctrina artileriei de la nivelul Forțelor Terestre.

AN FS UNIT WITH A MISSION OF	DIRECT SUPPORT	REINFORCING	GENERAL SUPPORT REINFORCING	GENERAL SUPPORT
Answers calls for fire in priority from	1. Supported unit 2. Own sensors ¹ 3. Force FS HQ	1. Reinforced FS 2. Own sensors ¹ 3. Force FSHQ	1. Force FS HQ 2. Reinforced unit ¹ 3. Own sensors ¹	1. Force FS HQ 2. Own sensors ¹
Has as its zone of fire	Zone of action of supported unit	Zone of fire of reinforced FS unit	Zone of action of supported unit to include zone of fire of reinforced FA unit	Zone of action of supported unit
Furnishes FS personnel	Provides temporary replacements for casualty losses as required	No requirement	No requirement	No requirement
Establishes communication with	Directly supported manoeuvre unit	Reinforced FS unit HQ	Reinforced FS unit	No requirement
Establishes liaison with	Directly supported formation/unit	Reinforced FS Unit	Reinforced FS Unit	No requirement
Allocates sensors ²	Observes to manoeuvre element and sensors assets to the directly supported unit	No inherent requirement	No inherent requirement	No inherent requirement
Is positioned by	DS FS unit commander or as ordered by force FS HQ	Reinforced FS unit or as ordered by force FS HQ	Force FS HQ or reinforced FS unit if approved by force FS HQ	Force FS HQ
Has its fires planned by	Develops own fire plan in close cooperation with supported unit	Reinforced FS Unit HQ	Force FS HQ or as otherwise specified	Force FS HQ

Figura nr. 1: Responsabilitățile inerente misiunilor tactice standard (NATO 2015, Annex C)

Măsurile de coordonare a sprijinului prin foc și măsurile de control aerian

Asigurarea integrată și sincronizată a sprijinului

prin foc într-o operație întrunită presupune contribuția oportună a tuturor categoriilor de forțe participante. Necesitatea eliminării riscurilor de fratricid sau de victime/pagube colaterale, prin întrebunțarea capacităților de sprijin prin foc, impune luarea unor măsuri de coordonare și control (permissive sau restrictive) pe întreg parcursul operației. Acestea sunt cunoscute sub denumirea de *măsuri de coordonare a sprijinului prin foc și măsuri de control aerian* care, odată stabilite, sunt aplicabile la nivelul grupării de forțe întrunite – unele dintre măsuri vizează toate structurile și elementele existente într-o zonă de operații, așa cum sunt, de exemplu, liniile de despărțire dintre unități sau mari unități.

Doctrina artileriei abordează terminologia specifică, de o manieră similară cu *Doctrina NATO pentru sprijinul prin foc*, în scopul clarificării modului de implementare a măsurilor permissive și restrictive pentru coordonarea sprijinului prin foc, ca, de exemplu: *aliniamentul de coordonare a tragerii* (Coordinated Firing Line/CFL), *aliniamentul de coordonare a sprijinului prin foc* (Fire Support Coordination Line/FSCL) sau *zona de operații restricționată* (Restricted Operations Zone/ROZ). O abordare similară a acestor măsuri de coordonare a sprijinului prin foc și de control aerian am regăsit-o doar în reglementările în vigoare la nivelul componentei aeriene, mai precis în *F.A.-1 - Doctrina pentru operații a Forțelor Aeriene* din anul 2016 (FA 2016a, art. 0238). Nevoia abordării unitare coerente la nivelul tuturor categoriilor de forțe participante la operația întrunită, privind aceste măsuri de coordonare a sprijinului prin foc și de control aerian, devine mai evidentă când avem în vedere aspecte precum: deconflictizarea întrebunțării simultane a spațiului aerian de diverse structuri ale componentelor, evitarea fratricidului, a producerii de victime/pagube colaterale în situația exploatarea sistemului de sprijin prin foc pentru angajarea letală cu foc sau eliminarea risipei de resurse în generarea de efecte. Mai mult, implementarea unitară coerentă a măsurilor de coordonare a sprijinului prin foc și de control aerian asigură oportunitatea și eficiența asigurării sprijinului prin foc conform nevoilor operative în condiții de siguranță pentru forțele proprii.

Dintr-o altă perspectivă, importanța însușirii unitare a măsurilor de coordonare a sprijinului prin foc și de control aerian rezidă și din faptul că ele sunt parte componentă a concepției de sprijin prin foc și, implicit, a concepției operației întrunite, fiind practic un instrument la dispoziția comandantului grupării de forțe întrunite pentru managementul spațiului de luptă în zona lui de responsabilitate. Implementarea măsurilor de coordonare și control, în general, creează cadrul necesar efortului concertat, coordonat și sincronizat al tuturor capacităților disponibile pentru a genera efectele dorite. Din punctul de vedere al sistemului de sprijin prin foc întrunit, aceste capacități includ atât senzorii sau mijloacele de angajare organice existente la nivelul componentelor, cât și acele e-

lemente specializate (militare sau civile) disponibile temporar, în anumite zone și momente ale operației întrunite. Pentru valorificarea efortului lor se impune o mai mare atenție în planificare și execuție datorită riscului ridicat de apariție a fratricidului, a victimelor/pagubelor colaterale prin exploatarea capabilităților de sprijin prin foc.

Așa cum putem observa, menținerea unui nivel corespunzător de protecție a forței este principalul deziderat al implementării măsurilor de coordonare a sprijinului prin foc și a măsurilor de control aerian pe timpul angajării eficiente a țintelor. Doctrina artileriei, implementată la nivelul componentei terestre, descrie măsurile de coordonare a sprijinului prin foc ca fiind un set de limitări și constrângeri impuse din nevoia de a integra și sincroniza efortul de angajare a țintelor de către structurile de forțe ale componentelor conform concepției operației și schemei de manevră de nivel operativ. Măsura de coordonare a sprijinului prin foc, reprezentativă pentru efortul întrunit, este, din punctul nostru de vedere, *aliniamentul de coordonare a sprijinului prin foc* (FSCL) deoarece aceasta vizează toate tipurile de sisteme de angajare cu foc disponibile la nivelul componentelor care pot produce efecte asupra țintelor de suprafață (terestre sau la suprafața apei).

În ceea ce privește măsurile de control a spațiului aerian, ele sunt prezentate ca fiind proceduri destinate platformelor aeriene care implementează anumite restricții acționale și de control, atunci când aceste platforme desfășoară operații aeriene specifice. Stabilirea unitară a măsurilor de control aerian garantează identificarea pozitivă a apartenenței platformelor aeriene prezente în spațiul aerian din zona de responsabilitate întrunită, eliminându-se astfel riscul de fratricid. Importanța măsurilor de control a spațiului aerian devine mai evidentă atunci când avem în vedere faptul că acțiunile specifice de sprijin aerian, ce contribuie la sistemul de sprijin prin foc întrunit – interdicția aeriană sau sprijinul aerian apropiat, se execută în apropierea forțelor proprii din alte componente participante la operația întrunită, forțe care dispun la rândul lor de sisteme de apărare antiaeriană pentru protecția proprie. Managementul spațiului de luptă în domeniile de confruntare în care se manifestă capabilitățile componentelor este o necesitate mereu actuală.

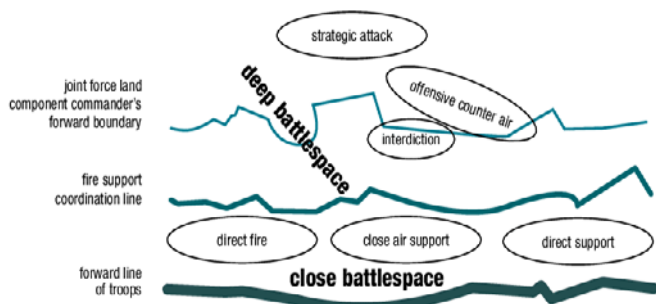

Figura nr. 2: O zonă generică de operații întrunite cu misiuni și spații de luptă (D'Amico 1999, 71)

Așa cum am precizat anterior, o abordare și descriere similară cu doctrina artileriei a acestor măsuri de coordonare a sprijinului prin foc și de control aerian am regăsit-o doar în reglementările în vigoare la nivelul componentei aeriene. Menționăm similară întrucât se pot identifica unele diferențe în ceea ce privește conceptele specifice sau terminologia întrebuințată. De exemplu, acronimul ACM reprezintă *măsuri de control aerian* (Air Control Measures) în doctrina artileriei (FT 2020, art. 0134(2)) și *mijloace de control a spațiului aerian* (Airspace Control Means) în *Doctrina operațiilor de sprijin aerian apropiat și interdicție aeriană* (FA 2016b, art. 0214), care, pentru personalul nespecializat, pot însemna același lucru.

O doctrină a sprijinului prin foc de nivel întrunit ar implementa, în mod unitar, măsurile de coordonare a sprijinului prin foc și cele de control aerian la nivelul tuturor structurilor de forțe participante la operația întrunită, indiferent de categoria de forțe a Armatei României care le generează. Această doctrină ar asigura o înțelegere comună a conceptelor uzuale privind întrebuințarea sistemelor de sprijin prin foc, precum și modul de gestionare a domeniilor de confruntare – terestru, maritim, aerian, cibernetice și electromagnetic, în care se pot manifesta capabilitățile de sprijin prin foc de nivel întrunit. Considerăm ca fiind necesară înțelegerea terminologiei și a conceptelor specifice sprijinului prin foc atât la nivelul structurilor de forțe care asigură sprijinul prin foc întrunit, cât și al celorlalte structuri de forțe și elemente beneficiare a efectelor generate sau doar prezente în zonele în care acționează componentele destinate sprijinului prin foc, întrucât acestea pot deveni ținte pentru foc de contrabaterie executat de inamic.

Războiul actual din Ucraina constituie o sursă de lecții identificate în multe domenii privind asigurarea de sprijin prin foc, inclusiv în ceea ce privește modul de implementare a acestor măsuri de coordonare în desfășurarea operației. Cu toate că, la acest moment, nu avem acces la informații detaliate, putem observa (din surse deschise) modul de exploatare a sistemelor de sprijin prin foc deținute de ambele tabere aflate în conflict. Apariția în mass-media, cu aspect de curiozitate, a tehnicii de întrebuințare a „artileriei aeriene” – atacurile cu rachete nedorizate trase de elicoptere (Newton 2022), ne face să ne întrebăm ce măsuri de coordonare a sprijinului prin foc sunt în vigoare pentru a asigura gradul necesar de protecție a forțelor proprii.

În scopul evitării acțiunii apărării antiaeriene adverse, rachetele nedorizate sunt lansate de platforme aeriene sub un unghi de 45° pentru a putea angaja anumite obiective și a produce efecte la distanțe mai mari, sacrificând precizia. Efectele dorite sau planificate prin aceste acțiuni sunt hărțuirea și influențarea psihologică a forțelor adverse, dezorganizarea acțiunilor inamicului și producerea de pierderi. Generarea acestor efecte se urmărește, în mod cert, cu respectarea unor măsuri minime de protecție a forței. Consi-

derăm ca fiind interesant studiul tipurilor de acțiuni în care se încadrează aceste angajări prin foc (conform figurii nr. 2), unde sunt ele planificate în raport cu aliniamentul de contact și, mai ales, care sunt măsurile de coordonare a sprijinului prin foc sau de control aerian în vigoare pentru ca aceste lansări de rachete nedirijate „cu boltă” să se execute în siguranță (din perspectiva forțelor și elementelor proprii aflate la sol în apropierea spargerilor sau sub traiectorie).

Focul de contrabaterie

Un alt concept care trebuie clarificat și înțeles în mod unitar la nivelul tuturor categoriilor de forțe este focul de contrabaterie, întrucât, așa cum am menționat mai sus, structurile de forțe sau elementele prezente într-o zonă de operații unde acționează componentele sistemului de sprijin prin foc pot fi, de asemenea, afectate și influențate de focul de contrabaterie executat de inamic.

Executarea focului de contrabaterie este una din sarcinile esențiale ale sistemului de sprijin prin foc atât propriu, cât și inamic. Conform doctrinei artileriei, se poate planifica și executa foc de contrabaterie cu toate tipurile de mijloace de angajare la dispoziție – terestre, aeriene, navale etc. (FT 2018, art. 0411), pe care comandantul grupării de forțe întrunite le are pentru operație. Din punctul nostru de vedere, planificarea și execuția focului de contrabaterie se poate derula deficitar din cauza abordării insuficiente a acestui concept în reglementările naționale în vigoare la nivelul categoriilor de forțe. Mai exact, focul de contrabaterie nu este abordat, descris și detaliat în afara reglementărilor de la nivelul componentei terestre. Având în vedere faptul că inamicul, prin focul său de contrabaterie, poate viza oricare din componentele sistemului de sprijin prin foc întrunit (subsistemul de comandă și control, de achiziție a țintelor, de angajare cu foc sau de asigurare logistică), considerăm că acest concept trebuie similar înțeles și implementat la nivelul tuturor structurilor participante la operația întrunită. În caz contrar, focul de contrabaterie nu va putea fi oportunitate anticipat și, ca urmare, nu vor putea fi optimizate, de exemplu, acțiunile de protecție a forței la nivelul structurilor în zona cărora desfășoară acțiuni specifice elementele sistemului de sprijin prin foc de nivel întrunit.

Conceptul de foc de contrabaterie trebuie înțeles și implementat unitar atât la nivelul structurilor componente ale sistemului de sprijin prin foc întrunit, cât și la nivelul celorlalte structuri sau elemente participante la efortul operației – incluzând elemente din mediul civil. În afara structurilor specializate de sprijin prin foc, focul de contrabaterie trebuie înțeles și anticipat inclusiv la nivelul structurilor sau elementelor specializate care se pot regăsi temporar, într-o anumită fază a operației sau la un moment dat, în zonele de acțiune a componentelor sistemului de sprijin prin foc întrunit, întrucât ele pot fi influențate de efectele focului de contrabaterie inamic sau, în situația asu-

mării riscurilor aferente, vor dispune măsuri de diminuare a acestor influențe.

Coordonatorul sprijinului prin foc este responsabil de integrarea, coordonarea și sincronizarea focului structurilor de angajare disponibile, însă, conceptul de foc de contrabaterie, trebuie unitar înțeles și implementat la nivelul tuturor categoriilor de forțe pentru ca, acest responsabil – asistat de ofițerii de legătură cu componentele, să poată valorifica oportun capacitățile de sprijin prin foc ale grupării de forțe, asigurând permanent gradul minim necesar de protecție a forței. Un argument în plus pentru conceptualizarea unitară a focului de contrabaterie este și faptul că, la nivel NATO, există o doctrină ce abordează și detaliază conceptul de foc de contrabaterie, *STANAG 2644 (1), AArtyP-02(A) NATO Counter Battery Fires Doctrine – Doctrina NATO a focului de contrabaterie* din anul 2020, reglementare ce vizează atât personalul responsabil cu asigurarea sprijinului prin foc din statele majore, cât și comandanții de structuri care participă cu forțe sau elemente la o operație terestră.

Așa cum am precizat anterior, războiul din Ucraina constituie o sursă de lecții identificate în multe domenii relevante pentru asigurarea de sprijin prin foc și putem găsi anumite aspecte inclusiv în privința focului de contrabaterie. Pentru exemplificare aducem în atenție modul actual de abordare a tacticilor, tehnicilor și procedurilor de întrebuintare în luptă a structurilor de tancuri. Vulnerabilitățile sistemelor de sprijin prin foc de bază – de artilerie terestră, în general, sunt diminuate, valorificând gradul mai mare de protecție al tancurilor la focul de contrabaterie inamic. Cu toate că tragerea prin ochire indirectă executată de tancuri nu prezintă caracter de noutate, vedem astăzi cum tancurile (unele fabricate în perioada Uniunii Sovietice) sunt folosite și ca piese de artilerie, pe anumite porțiuni ale frontului sau în anumite momente ale acțiunii, acolo unde gurile de foc de artilerie terestră de bază sunt insuficiente sau au fost neutralizate în luptă, exploatându-se astfel rezistența crescută a blindajului tancurilor în situația executării focului de contrabaterie inamic (Watling and Reynolds 2023, 15).

Concluzii

Elaborat la nivelul Forțelor Terestre, *F.T.-6 - Manualul sprijinului prin foc în operațiile grupării de forțe* conține doctrina artileriei și implementează anumite aspecte fundamentale privind asigurarea sprijinului prin foc de nivel întrunit, precum misiunile tactice standard și responsabilitățile inerente ce revin structurilor de sprijin prin foc sau măsurile de coordonare a sprijinului prin foc, de o manieră similară cu *Doctrina NATO pentru sprijinul prin foc*. Din punctul nostru de vedere, această abordare nu poate fi suficientă atunci când vorbim de operații întrunite și considerăm că ar trebui elaborată o doctrină a sprijinului prin foc întrunit de la cel mai înalt nivel al autorității militare naționale pentru a implementa unitar și coerent în toate categoriile de forțe atât conceptele și terminologia specifică de

sprijin prin foc, cât și principiile, tacticile, tehnicile și procedurile asigurării sprijinului prin foc la nivel întrunit. Această doctrină ar trebui să abordeze sprijinul prin foc prin prisma sistemelor de achiziție și de lovire a țintelor disponibile astăzi sau în viitorul apropiat la nivelul componentelor, conform programelor de înzestrare și de modernizare a structurilor de forțe din Armata României.

O doctrină a sprijinului prin foc întrunit ar detalia conceptele și terminologia specifică de sprijin prin foc și ar constitui, totodată, un punct de reper în stabilirea de misiuni tactice standard pentru toate structurile de sprijin prin foc ale grupării de forțe întrunite, inclusiv a responsabilităților inerente ce revin acestora pe perioada valabilității acelor misiuni. Astfel, s-ar clarifica aspectele relevante din punct de vedere al sprijinului prin foc în ceea ce privește zona de responsabilitate alocată, prioritatea în angajarea de ținte, alocarea de senzori, planificarea focului, executarea manevrei sau realizarea legăturilor de comunicații, și s-ar crea premisele asigurării unui sprijin prin foc oportun la nivel întrunit.

Stabilirea și întrebuintarea măsurilor de coordonare a sprijinului prin foc și a măsurilor de control aerian constituie premisele asigurării oportune și eficiente a sprijinului prin foc întrunit concomitent cu protecția forței. Prin intermediul doctrinei sprijinului prin foc de nivel întrunit s-ar asigura înțelegerea și implementarea unitară a acestor măsuri la nivelul tuturor componentelor contribuatoare cu forțe la operație, constituind și un ghid de aplicare a lor pentru a facilita asigurarea de sprijin prin foc de nivel întrunit în condițiile evitării fratricidului sau a risipei de resurse prin dublarea efortului de angajare a țintelor.

Doctrina sprijinului prin foc de nivel întrunit trebuie, din punctul nostru de vedere, să prezinte interes pentru toate tipurile de structuri de forțe, sprijinite sau care sprijină prin foc, dar și pentru celelalte elemente contribuatoare la efortul operației care s-ar afla în zonele de acțiune ale sistemului de sprijin prin foc propriu. Exploatarea și valorificarea sistemului de sprijin prin foc întrunit la dispoziție atrage după sine riscul

angajării componentelor lui prin foc de contrabaterie inamic, ceea ce poate influența sau afecta modul de acțiune și activitatea tuturor entităților din zonele lovite cu foc.

Bibliografie

D'Amico, Robert J. 1999. „Joint Fires Coordination: Service Competencies and Boundary Challenges.” *Joint Fires Quarterly* (National Defense University) (21). Accesat 01 26, 2024. <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA525517.pdf>.

FA. 2016a. *F.A.-1 - Doctrina pentru operații a Forțelor Aeriene*. București: Forțele Aeriene.

FA. 2016b. *F.A. 1.3 - Doctrina operațiilor de sprijin aerian apropiat și interdicție aeriană*. București: Forțele Aeriene.

FN. 2010. *F.N.-17.1 - Manualul pentru folosirea în luptă a navelor și unităților de nave purtătoare de artilerie*. București: Forțele Navale.

FT. 2020. *F.T.-3 - Manualul de tactică generală a Forțelor Terestre*. București: Forțele Terestre.

FT. 2018. *F.T.-6 - Manualul sprijinului prin foc în operațiile grupării de forțe*. București: Forțele Terestre.

NATO. 2015. *AArtyP-5(B) NATO Fire Support Doctrine*. NSO. Accesat 01 25, 2024. <http://www.revisita-artilharia.pt/admin/upload/ficheiros/ficheirosMultiMedia/aartyp-5-nato-fire-support-doctrine-stanag-2484-ed3-nov15.pdf>.

Newton, Simon. 2022. „What's the strange rocketing technique being used in Ukraine?” *Forces News*. Buckingham, 6 July. Accesat 01 27, 2024. <https://www.forces.net/ukraine/what-lofting-attack-technique-being-adopted-ukraine>.

SMG. 2014. *S.M.G./P.F.-3 - Doctrina pentru operații întrunite a Armatei României*. București: Statul Major General.

Watling, Jack, Nick Reynolds. 2023. *Meatgrinder: Russian Tactics in the Second Year of Its Invasion of Ukraine*. Special Report, London: Royal United Services Institute.

Responsabilitatea privind conținutul articolelor publicate în *Colocviu strategic*, inclusiv a opiniilor exprimate, revine în totalitate autorilor, cu respectarea prevederilor *Legii nr. 206 din 27 mai 2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare* și ale *Legii nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe*, cu modificările și completările ulterioare. Sunt autorizate orice reproduceri, fără perceperea taxelor aferente, cu condiția precizării exacte a sursei.

Colocviu strategic

Redactor: CS II dr. Cristian BĂHNĂREANU
E-mail: colocviustrategic@unap.ro
Webpage: <https://cssas.unap.ro/ro/cs.htm>
e-ISSN 1842-8096, 99/21.02.2024

Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate

Adresă: Șoseaua Panduri, nr. 68-72, sector 5,
cod poștal 050662, București, România
Telefon: +4021.319.56.49, Fax: +4021.319.57.80
E-mail: cssas@unap.ro, Website: <https://cssas.unap.ro>